

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૨૩ ઓફ ૨૦૧૧

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. વી. પિંટો

સહિ/–

=====

અહેવાલ આપવા માટે મંજૂરી	હા.	ના.

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

નિલેશભાઈ દેવાશીભાઈ રાબડા

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી આદિત્ય જાડેજા, અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે એપ્લિકેશન

પી. પી. મજમુદાર (પર૮૪) વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે

વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે સેવા આપતો નિયમ

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. વી. પિંટો

તારીખ:૨૪/૧૧/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. અપીલકર્તા રાજ્ય દ્વારા ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ વિશેષ ન્યાયાધીશ (એ. સી. બી.) (ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ), ભુજ-કચ્છ (હવે પછી "વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા વિશેષ કેસ નંબર ૩૧.૧૨.૨૦૧૦ પર પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીને

ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૭,૧૩ (૧) (ડી) અને ૧૩ (૨) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે નિર્દોષ જાહેર કર્યો છે. પીસી એક્ટ "ટૂંકા માટે).

૧.૧ પ્રતિવાદીને હવે પછી "આરોપી" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે કારણ કે તે સુવિધા, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા માટે મૂળ કેસમાં ઊભો હતો.

૨. કેસની નોંધમાંથી બહાર આવેલી ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ વર્ષ ૨૦૦૨માં આરોપી કચ્છ જિલ્લાના ભુજ ખાતે પોલિટેકનિક વિદ્યુત વિભાગમાં કામ કરતો હતો અને તેને વોર્ડ નંબર ૧૨માં ભૂકંપ પછી થયેલા નુકસાનનું સર્વેક્ષણ સોંપવામાં આવ્યું હતું.ફરિયાદી-જસવંત શામજીભાઈ સોલંકી ભુજમાં સુર મંદિર સિનેમાની સામે આવેલી ગલીમાં આવેલી દુકાનમાં મોના આર્ટના નામે ચિત્રકામ કરી રહ્યા હતા અને સંસ્કાર નગરમાં આવેલું મકાન નંબર ૬૮ તેમની પત્ની હંસાબેનના નામ પર હતું.૨૬.૦૧.૨૦૦૧ પર ભૂકંપને કારણે ઘરને ભારે નુકસાન થયું હતું અને સર્વેક્ષણ ટીમે ઘરનું સર્વેક્ષણ કર્યું હતું અને તેને G ૪ શ્રેણીમાં મૂક્યું હતું અને રૂ. સમારકામ ખર્ચ માટે ૪૫,૦૦૦/- મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા.તેમણે પોતાના ઘરનું સમારકામ શરૂ કર્યું હતું અને તેમને રૂ. ૧૮, ૦૦૦/- ૨૮.૦૬.૨૦૦૨ પર જે તેમની પત્નીના ખાતામાં ગુજરાત ઔદ્યોગિક સહકારી બેંક લિમિટેડ, ભુજ ખાતે જમા કરવામાં આવી હતી.૦૩.૦૮.૨૦૦૨ પર, આરોપી લગભગ ૦૬.૩૦ વાગ્યે ફરિયાદીની દુકાન પર આવ્યો અને તેને કહ્યું કે જો તેને રૂ. ૨૭, ૦૦૦/-, તેમણે રૂ. ૧૦,

૦૦૦/- ગેરકાયદેસર વળતર તરીકે.આરોપીએ ફરિયાદીને એમ પણ કહ્યું હતું કે તે કાગળો તૈયાર કરશે અને રકમ ચૂકવ્યા પછી તેને ૧૫ થી ૨૦ દિવસમાં ચેક મળી જશે.ફરિયાદી અનિચ્છાએ સંમત થયો અને આરોપીને ૦૪.૦૦ વાગ્યા પછી ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ પર તેની દુકાન પર આવવા કહ્યું.કારણ કે ફરિયાદી ગેરકાયદેસર વળતરની રકમ રૂ. ૧૦, ૦૦૦/- અને ભુજ ખાતેના કચ્છના એ. સી. બી. પોલીસ સ્ટેશનમાં ગયા જ્યાં તેમની ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૨ ટ્રેપ લેઇંગ અધિકારીએ પંચ સાક્ષીઓને બોલાવ્યા અને ફરિયાદીએ રૂ. ૬, ૦૦૦/- જે રૂ. ની ત્રણ ચલણી નોટો હતી. ૧, ૦૦૦/- અને રૂ. ૫૦૦/- અને ટ્રેપ લેઇંગ અધિકારીએ રૂ. ૪, ૦૦૦/- જે રૂ. ની આઠ ચલણી નોટો હતી. ૫૦૦/- સરકારી તિજોરીમાંથી.એએસઆઈ ગોસ્વામીને ચલણી નોટો આપવામાં આવી હતી અને તેમને એન્ટ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પનો પ્રયોગ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને તેમણે ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીઓને એન્ટ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવી હતી અને તેમની હાજરીમાં પ્રદર્શન કર્યું હતું.તમામ ચલણી નોટોને એન્ટ્રેસીન પાવડરથી શણગારવામાં આવી હતી અને એએસઆઈ ગોસ્વામી દ્વારા તેને વાળીને ફરિયાદીના જમણા શર્ટના ખિસ્સામાં મૂકવામાં આવી હતી.ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસર દ્વારા ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીઓને જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી હતી અને પંચનામાનો ભાગ-૧ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.નિર્ણય મુજબ, ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષી નં. ૧ એ. સી. બી. ઓફિસમાંથી સ્કૂટર નં.

ફરિયાદકર્તાની જીજે-૧૨-એન-૩૫૫૩ અને પંચ નં. ૨ અને દરોડા પાડનાર પક્ષના અન્ય સભ્યો સરકારી વાહન નં. જીજે-૧-જી-૩૫૫૨.ફરિયાદી તેની દુકાન પર ગયો, અને તે અને છાયા સાક્ષી રાહ જોતા હતા અને લગભગ ૨ વાગ્યે આરોપી દુકાન પર આવ્યો હતો, તેણે ફરિયાદી સાથે વાતચીત કરી હતી, ગેરકાયદેસર વળતરની રકમની માંગ કરી હતી અને તે સ્વીકાર્યું હતું અને જ્યારે આરોપી રકમની ગણતરી કરી રહ્યો હતો ત્યારે ફરિયાદીએ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો અને લગભગ ૧ વાગ્યે દરોડા પાડતા પક્ષના સભ્યો આવ્યા હતા અને પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી અને આરોપી પાસેથી રકમ જપ્ત કરવામાં આવી હતી.આ ફરિયાદ એ. સી. બી. કચ્છ ખાતે ભુજ પોલીસ સ્ટેશન સી. આર. નંબર ૬/૨૦૦૨ ખાતે પીસી એક્ટની કલમ ૭,૧૩ (૧) (ડી) અને ૧૩ (૨) હેઠળ નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૩ તપાસ અધિકારીએ સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા અને જરૂરી દસ્તાવેજો જપ્ત કર્યા અને તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, જાણીતા સત્ર ન્યાયાધીશ, ભુજ-કચ્છ સમક્ષ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું અને કેસ વિશેષ કેસ નંબર ૧૦/૨૦૦૩ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો.

૨.૪ આરોપીને યોગ્ય રીતે સમન્સ આપવામાં આવ્યું હતું અને આરોપી ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયો હતો અને તે ચકાસવામાં આવ્યું હતું કે તમામ પોલીસ દસ્તાવેજોની નકલો સંહિતાની કલમ ૨૦૭ની જોગવાઈઓ અનુસાર આરોપીઓને આપવામાં આવી હતી કે કેમ.એક્સએચ પર ચાર્જ. આરોપી સામે ૯ કેસ દાખલ

કરવામાં આવ્યા હતા અને આરોપીનું નિવેદન એક્સહ ખાતે નોંધવામાં આવ્યું હતું. ૧૦ જેમાં આરોપીએ તેની સામગ્રીનો ઇનકાર કર્યો હતો.

આરોપ અને ફરિયાદી પક્ષના સમગ્ર પુરાવા રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યા હતા.

૨.૫ ફરિયાદી પક્ષે ૫ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને તેમના કેસના સમર્થનમાં ૧૦ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા હતા. વિધવાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસીક્યુટરે કલોઝિંગ પર્સિસ દાખલ કર્યા પછી, ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં આરોપીએ તમામ પુરાવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને સાક્ષીની પેટીમાં પ્રવેશવાનો અથવા પુરાવા રજૂ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો પરંતુ જણાવ્યું હતું કે તેની સામે ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. વિધવાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસીક્યુટર અને આરોપીના વિધવાન વકીલની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટે વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા આરોપીને તેની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવા માટે ખુશી વ્યક્ત કરી હતી.

૩. નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અપીલકર્તા રાજ્યએ હાલની અપીલ મુખ્યત્વે એમ કહીને દાખલ કરી છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો ચુકાદો અને આદેશ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી વિપરીત છે અને વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માનીને ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદી પક્ષે તેનો કેસ વાજબી શંકાઓથી આગળ સાબિત કર્યો નથી. વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ પાંચ

સાક્ષીઓના પુરાવા અને તેમના કેસના સમર્થનમાં ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા છ દસ્તાવેજ પુરાવાઓની પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા ન કરીને કેસના રેકૉર્ડ પર સ્પષ્ટ ગંભીર ભૂલ કરી છે. ફરિયાદી પક્ષે સાબિત કર્યું છે કે ભૂકંપમાં ફરિયાદીના ઘરને નુકસાન થયું હતું અને સરકારે રૂ. ૪૫, ૦૦૦/- તેમના મકાનના સમારકામ માટે અને રૂ. ૧૮, ૦૦૦/- પ્રાપ્ત થયા હતા અને આરોપીએ બીજા હમાનો ચેક આપવા માટે ગેરકાયદેસર વળતરની રકમની માંગ કરી હતી. વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ વાતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે ફરિયાદી પક્ષે સાબિત કર્યું છે કે આરોપી દ્વારા નાણાંની માંગ કરવામાં આવી હતી પરંતુ વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટે કેટલીક નાની ભૂલો અને વિરોધાભાસને અનુચિત મહત્વ આપ્યું છે અને સાક્ષીઓના પુરાવાઓ પર અવિશ્વાસ અને અવગણના કરી છે. ફરિયાદી પક્ષે સાબિત કર્યું છે કે ફરિયાદી પાસેથી ગેરકાયદેસર વળતરની રકમ સ્વીકારવામાં આવી હતી અને આરોપીએ ગેરવર્તણૂક કરી હતી જે જાહેર સેવકને અયોગ્ય છે. ફરિયાદીએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને સંપૂર્ણ ટેકો આપ્યો છે અને પંચ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે આરોપી પાસેથી રકમ વસૂલવામાં આવી હતી. ફરિયાદી પક્ષે વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કર્યું છે કે આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકૃતિ હતી અને એક્સએચ ખાતે રજૂ કરાયેલ જમી મેમો. ૧૮ અને આરોપીની સર્વિસ બુક એક્ષ ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી. ૩૪, સાબિત કરો કે રકમ આરોપી પાસેથી વસૂલ કરવામાં

આવી હતી અને આરોપી એક જાહેર સેવક હતો.વધુમાં, વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ, પીસી એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળની ધારણાનો આશરો લીધા વિના, આરોપીઓને ગુનામાંથી મુક્ત કરવામાં ભૂલ કરી છે.દોષિત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાનો વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ ગેરકાયદેસર, અમાન્ય અને અયોગ્ય છે અને તેને રદ કરવા અને રદ કરવા પાત્ર છે.

જ. સાંભળ્યું કે અપીલકર્તા રાજ્ય માટે એપીપી શ્રી આદિત્ય જાડેજા અને પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. પી. મજમુદાર.વિવાદિત ચુકાદો અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશનો અભ્યાસ કર્યો અને કેસના રેકૉર્ડ પર ફરિયાદી પક્ષના સમગ્ર પુરાવાની પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું છે.

પ. અપીલકર્તા રાજ્ય માટે જાણીતા એપીપી શ્રી આદિત્ય જાડેજાએ ફરિયાદી પક્ષના સમગ્ર પુરાવા દ્વારા આ અદાલતને લીધી છે અને રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી પ્રતિકૂળ છે અને તેણે ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપ્યો નથી, તેમ છતાં પુરાવાના જે ભાગ દ્વારા તે સમર્થન આપે છે તે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે અને ફરિયાદને આંક- ખાતે રજૂ કરી શકાય છે. ૧૫ સ્પષ્ટપણે સાબિત કરે છે કે આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર વળતરની રકમની માંગ કરવામાં આવી હતી.પંચ સાક્ષીએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપ્યો છે અને તે સાબિત થાય છે કે સ્થળ પર પણ આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર વળતરની માંગ કરવામાં આવી હતી અને

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩-જયંતીગિરી નારંગિરી ગોસાઈના પુરાવા જે લેમ્પ ઓપરેટર હતા તેમણે ફરિયાદી પક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે.ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસરનો પુરાવો રેકૉર્ડ પર લાવી શકાયો ન હતો કારણ કે તેની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હતી પરંતુ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩-જયંતીગિરી નારંગિરી ગોસાઈ-લેમ્પ ઓપરેટર અને તપાસ અધિકારીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪-ઓમપ્રકાશ બરુસિંગ શર્મા અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫-મહેશકુમાર મુલવંતરાય વસાનીના પુરાવા પરથી, ફરિયાદી પક્ષે આ કેસ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કર્યો છે.માંગ, સ્વીકૃતિ અને વસૂલાતના ઘટકો ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા વાજબી શંકાની બહાર સાબિત થયા છે અને તેથી, વિદ્વાન એપીપીએ આ અદાલતને અપીલને મંજૂરી આપવા વિનંતી કરી છે.

૬. પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. પી. મજમુદારે રજૂઆત કરી છે કે હકીકતો આરોપી સામે કોઈ કેસ જાહેર કરતી નથી કારણ કે તેની સામેના આક્ષેપો એ છે કે ભૂકંપ રાહતની રકમના બીજા હમ્પાની મુક્તિ અને ચુકવણી માટે, ગેરકાયદેસર વળતરની માંગ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી કે આરોપીની હમ્પાની રકમ ચૂકવવાની ફરજ હતી કારણ કે આરોપી મામલાતદાર, ભુજ સાથે સેવા આપતો હતો અને રાહત માટેના હમ્પા ચૂકવવાની જવાબદારી નાયબ કલેક્ટર, ભુજની હતી.ફરિયાદીના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આરોપી તે વ્યક્તિ ન હતો જેને ગેરકાયદેસર વળતરની રકમ ચૂકવવાની હતી કારણ કે તે

રકમ કોઈ રબારી સાહેબને આપવાની હતી જે આરોપી નથી. ટ્રેપ લેઇંગ અધિકારીએ યોગ્ય વ્યક્તિની તપાસ કરી નથી અને ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસરની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હોવાથી અને તે ઉલટતપાસ માટે ઉપલબ્ધ ન હોવાથી, અનુત્તરિત તથ્યો ફરિયાદી પક્ષની વિરુદ્ધ જાય છે. ફરિયાદીએ જણાવ્યું નથી કે તેણે કોઈ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો પરંતુ તેણે જણાવ્યું છે કે તેણે માત્ર આરોપીને ગણતરી માટે રકમ સોંપી હતી અને પંચ સાક્ષીએ પણ સ્વીકાર્યું છે કે પૈસા માત્ર ગણતરી માટે આપવામાં આવ્યા હતા અને આરોપી અને ફરિયાદી વચ્ચે ગણતરી સિવાય કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી. પંચ સાક્ષીએ પંચનામા ભાગ-૧ના ચિત્ર વિશે કશું કહ્યું નથી અને એન્થ્રેસીનના પાવડરના ઉપયોગ વિશે અથવા ચલણી નોટો પર એન્થ્રેસીનના પાવડરનો લેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે વિશે કંઈ જણાવ્યું નથી અને પંચનામા ભાગ-૧ દોરતી વખતે અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પ અંગે હાથ ધરવામાં આવેલી કોઈ પ્રક્રિયા દર્શાવી નથી. આરોપી અને ફરિયાદી વચ્ચેની વાતચીત વર્ણવવામાં આવી નથી અને પંચ સાક્ષી જણાવે છે કે કામ આરોપીના સ્ક્રૂટર પર નંબર પ્લેટને રંગવાનું હોઈ શકે છે. પંચ સાક્ષી એ પણ કહેતો નથી કે ફરિયાદીએ કયા હાથથી પૈસા આપ્યા અને શું આંક-૧૭ ખાતે પંચનામા નોંધવામાં આવ્યું છે, તે જણાવે છે કે ચલણી નોટો આરોપીની જાંઘ પર રાખવામાં આવી હતી, જ્યારે સાક્ષી જણાવે છે કે આરોપીએ ચલણી નોટો તેના પેન્ટના ખિસ્સામાં રાખી હતી.

ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીની જુબાનીમાં ઘણા વિરોધાભાસ છે અને પંચનામા અને ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસરની તપાસ થઈ શકી નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩-દરોડા પાડનાર પક્ષના સભ્ય જયંતીગિરી નારંગીરી ગોસાઈએ ટ્રેપ બિછાવનાર અધિકારી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કામ અને પ્રક્રિયાની વિગતો વર્ણવી છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫-આ કેસમાં આરોપપત્ર દાખલ કરનાર મહેશકુમાર મુલવંતરાય કસાનીએ જણાવ્યું છે કે તેમને આરોપીના મુખ્ય કાર્યાલયમાંથી પત્ર મળ્યો છે કે આરોપીની કામચલાઉ સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી છે તેથી મંજૂરીની જરૂર નથી અને તેથી આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ મંજૂરી લેવામાં આવી નથી પરંતુ હકીકતમાં આરોપીના બરતરફીના આદેશને માનનીય ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેણે બરતરફીના આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તેની તપાસ કરી નથી અને જણાવ્યું છે કે તેને ખબર નહોતી કે મંજૂરી આપવી પડશે અને તેણે આ સંબંધમાં કોઈ તપાસ કર્યા વિના આરોપપત્ર દાખલ કર્યું છે. વિદ્વાન વકીલ રજૂ કરે છે કે નિર્દોષતાની ધારણા એ ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં મુખ્ય સિદ્ધાંત છે અને સાબિતીનો બોજ હંમેશા ફરિયાદી પક્ષ પર હોય છે અને તે બોજ ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તેના કેસને વાજબી શંકાઓથી આગળ સાબિત કરીને નક્કર, વિશ્વસનીય અને નિર્દોષ પુરાવા રજૂ કરીને છોડવો પડે છે. તાત્કાલિક કેસમાં, ફરિયાદી પક્ષનો કેસ ગૂંચવણભર્યો અને વાહિયાત અને અસ્વીકાર્ય દરખાસ્તોથી ભરેલો છે અને આખો કેસ સંપૂર્ણપણે અસંભવિત અને સ્વીકૃતિની બહાર છે. ફરિયાદી પક્ષનો કેસ સ્પષ્ટ રીતે ખોટો,

સંપૂર્ણપણે ખોટો, સ્પષ્ટ રીતે ખોટો અને નિર્દર્શક રીતે બિનટકાઉ છે અને ફરિયાદી પક્ષ તેના કેસને વાજબી શંકાઓથી આગળ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે અને તેથી, અપીલને નકારી કાઢવી જોઈએ.

૭. શરૂઆતમાં, વર્તમાન કેસની હકીકતોની ચર્ચા કરતા પહેલા, પી. સોમારાજુ વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા ૨૦૨૫ના કાયદાકીય દાવો (એસસી) ૧૪૨૩માં નોંધવામાં આવેલી નિર્દોષ જાહેર કરવાની અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ અંગે પેરા ૧૧ અને ૧૨માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિરીક્ષણોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે:

૧૧. કાર્યવાહી કરતા પહેલા, અપીલ અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં દખલગીરીને સંચાલિત કરતા સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંતોને પુનરાવર્તિત કરવું યોગ્ય રહેશે, જેની ચર્ચા હાઈકોર્ટ દ્વારા વિવાદિત ચુકાદામાં પણ કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં, આપણે ચંદ્રપ્પા એન્ડ ઓર્સ વિ. ના નિર્ણાયક કેસ પર આધાર રાખીએ છીએ. કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૦૭ (૪) એસ. સી. સી. ૪૧૫ જેમાં આ અદાલતે નક્કી કર્યું હતું

પાંચ-પોઇન્ટ કેનોનિકલ ટેસ્ટ નીચે મુજબ છે:

“૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી, અમારા માનવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણમાં, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ સાથે

વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે:

(૧) અપીલ અદાલતને પુરાવાની સમીક્ષા, પુનઃમૂલ્યાંકન અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે, જેના આધારે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

(૨) ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકે છે અને અપીલ અદાલત હકીકત અને કાયદાના બંને પ્રશ્નો પર તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચે તે પહેલાં પુરાવા પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકે છે.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "નોંધપાત્ર અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરેનો હેતુ નિર્દોષતા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને ઘટાડવાનો નથી. પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના નિષ્કર્ષ પર આવવાની અદાલતની શક્તિને ઘટાડવાને બદલે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં દખલ કરવા માટે અપીલ અદાલતની અનિચ્છા પર ભાર

મૂકવા માટે આવા શબ્દસમૂહો "ભાષાના વિકાસ" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે.

(૪) જો કે, અપીલ અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે. પ્રથમ, ગુનાહિત ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ નિર્દોષતાની ધારણા તેના માટે ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ સક્ષમ અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તેને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. કાયદો.બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષતાને સુરક્ષિત કર્યા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃસ્થાપિત અને મજબૂત કરવામાં આવે છે.

(૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં." ૪ (૨૦૦૭) ૪ એસસીસી ૪૧૫.

૧૨. ટૂંકમાં કહીએ તો, અપીલીય અદાલતને નિઃશંકપણે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૭૮ અને ૩૮૬ હેઠળ નિર્દોષ જાહેર

કરવાની વિરુદ્ધ અપીલમાં પુરાવાની સમીક્ષા અને પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.જો કે, નિર્દોષ જાહેર થયા પછી નિર્દોષતાની પ્રબલિત અથવા 'બેવડી' ધારણાને કારણે, હસ્તક્ષેપ મર્યાદિત હોવો જોઈએ.જો રેકૉર્ડના આધારે બે વાજબી મંતવ્યો શક્ય હોય, તો નિર્દોષતાને ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.ન્યાયિક હસ્તક્ષેપ માત્ર ત્યારે જ જરૂરી બને છે જ્યાં ટ્રાયલ કોર્ટનો દ્રષ્ટિકોણ વિકૃત હોય, જે ભૌતિક પુરાવાને ખોટી રીતે વાંચવા અથવા અવગણવા પર આધારિત હોય અથવા ન્યાયની સ્પષ્ટ નિષ્ફળતામાં પરિણમે.વધુમાં, અપીલીય અદાલતે તેને ઉલટાવતા પહેલા અને પોતાની જવાબદારી સોંપતા પહેલા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે આપવામાં આવેલા કારણોને સંબોધિત કરવા જોઈએ.આ અદાલતના તાજેતરના ચુકાદાઓએ આ સ્થિતિને વધુ મજબૂત બનાવી છે, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે, મલ્લપ્પા એન્ડ ઓર્સ વિ.કર્ણાટક રાજ્ય, ૨૦૨૪ આઈ. એન. એસ. સી. ૧૦૪, બલ્લૂ @બલરામ @બાલમુકુંદ અને અબ્ર. વિરુદ્ધ.મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય ૨૦૨૪ આઈ. એન. એસ. સી. ૨૫૮, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌદર અને ઓ. આર. એસ. વિ.કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૨૪ આઈ. એન. એસ. સી. ૩૨૦ અને કોન્સ્ટેબલ ૯૦૭ સુરેન્દ્ર સિંહ અને એન.ઉત્તરાખંડ રાજ્ય ૨૦૨૫ INSC ૧૧૪.

૭.૧ સુરેન્દ્ર સિંહ અને અન્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત. વી. એસ. ૨૦૨૫માં નોંધાયેલ ઉત્તરાખંડ રાજ્યએ આઈ. એન. એસ. સી. ૧૧૪, પેરા નંબર ૧૧માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૧૧. તાજેતરમાં, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડર અને અન્યો વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય ૬ ના કેસમાં, આ અદાલતની એક બેન્ચ કે જેમાં અમારામાંથી એક સભ્ય હતા (બી. આર. ગવર્ધ, જે.) ને નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિરુદ્ધ અપીલમાં દખલગીરીના અવકાશ અંગે કાનૂની સ્થિતિ પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો.તે આ રીતે જોવામાં આવ્યું હતું: “૩૮. સૌ પ્રથમ, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા આરોપીઓની નિર્દોષતાને પડકારવા માટે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા દખલગીરીના અવકાશને સંચાલિત કરતી આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને પુનરાવર્તિત કરવા માંગીએ છીએ.

૩૯. આ અદાલત રાજેશ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય [રાજેશ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૩ એસસીસી ૪૭૧:(૨૦૨૨) ૨ એસસીસી (સીઆરઆઈ) ૩૧]

અગાઉના વિવિધ ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી ક્ષેત્રને આવરી લેતી કાનૂની સ્થિતિને સમાવિષ્ટ કરી અને નીચે મુજબ ધાર્યું:(એસસીસી પેજ ૪૮૨-૮૩, પેરા ૨૯)

“૨૯. ચુકાદાઓના સમૂહનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી, આ અદાલતે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ પર કાર્યવાહી કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતોને નીચેના શબ્દોમાં રજૂ કર્યા:(ચંદ્રપ્પા કેસ [ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસસીસી ૪૧૫:(૨૦૦૭) ૨

એસસીસી (ફોજદારી) ૩૨૫], એસસીસી પેજ ૪૩૨, પરિચ્છેદ ૪૨) ૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી, અમારા માનવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણમાં, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે:

(૧) અપીલ અદાલતને પુરાવાની સમીક્ષા, પુનઃમૂલ્યાંકન અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે, જેના આધારે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.(૨) ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ એ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકી નથી અને અપીલ અદાલત તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચે તે પહેલાં પુરાવા પર, હકીકત અને તેના પ્રશ્નો બંને પર મૂકે છે. કાયદો.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "નોંધપાત્ર અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો",

"વિકૃત તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરેનો હેતુ નિર્દોષતા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને ઘટાડવાનો નથી.પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના નિષ્કર્ષ પર આવવાની અદાલતની શક્તિને ઘટાડવાને બદલે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં દખલ કરવા માટે અપીલ અદાલતની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે આવા શબ્દસમૂહો "ભાષાના વિકાસ" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે.

(૪) જો કે, અપીલ અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે.પ્રથમ, ગુનાહિત ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ નિર્દોષતાની ધારણા તેના માટે ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી તે કાયદાની સક્ષમ અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે.બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષતાને સુરક્ષિત કર્યા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃસ્થાપિત અને મજબૂત કરવામાં આવે છે.

(૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૪૦. વધુમાં, એચ. ડી. સુંદરા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય [એચ. ડી. સુંદરા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૨૩) ૮ એસસીસી ૫૮૧: (૨૦૨૩) ૩ એસ. સી. સી. (સી. આર. આઈ.) ૭૪૮] આ અદાલતે કલમ ૩૭૮સી. આર. પી. સી. હેઠળ નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિરુદ્ધ અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ અધિકારક્ષેત્રની કવાયતને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતોનો સારાંશ નીચે મુજબ આપ્યો હતો:(એસ. સી. સી. પૃષ્ઠ ૫૮૪, પરિચ્છેદ ૮)

“૮. ... ૮.૧.આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણાને વધુ મજબૂત બનાવે છે;

૮.૨.અપીલ અદાલત, નિર્દોષતા સામેની અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે, મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાનો હકદાર છે;

૮.૩.અપીલ અદાલતે, નિર્દોષતા સામેની અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે, પુરાવાની પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યા પછી, વિચારણા કરવી જરૂરી છે કે શું ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલો મત સંભવિત મત છે કે જે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે લેવામાં આવી શકે છે;

૮.૪.જો લેવામાં આવેલ દ્રષ્ટિકોણ સંભવિત દ્રષ્ટિકોણ હોય, તો અપીલ અદાલત નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને આ આધાર પર ઉલટાવી શકતી નથી કે બીજો દ્રષ્ટિકોણ પણ શક્ય હતો; અને

૮.૫.અપીલ અદાલત નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં ત્યારે જ દખલ કરી શકે છે જ્યારે તે એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે જે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે રેકૉર્ડ કરી શકાય તે એકમાત્ર નિષ્કર્ષ એ હતો કે આરોપીનો દોષ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત થયો હતો અને અન્ય કોઈ નિષ્કર્ષ શક્ય ન હતો."

૪૧. આમ, તે શંકાની બહાર છે કે આરોપીની તરફેણમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના ચુકાદાને ઉલટાવવા માટે અપીલ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરીનો અવકાશ નીચેના સિદ્ધાંતોના ચાર ખૂણામાં હોવો જોઈએ:

૪૧.૧.નિર્દોષ મુક્તિનો ચુકાદો પેટન્ટ વિકૃતિથી પીડાય છે;

૪૧.૨.તે રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાને ધ્યાનમાં લેવા માટે ખોટી વાંચન/અવગણના પર આધારિત છે; અને ૪૧.૩.રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાઓમાંથી કોઈ બે વાજબી મંતવ્યો શક્ય નથી અને માત્ર આરોપીના અપરાધ સાથે સુસંગત દ્રષ્ટિકોણ શક્ય છે."

૮. તે કાયદાનો એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષતા સામેની અપીલમાં, અપીલ અદાલતને મર્યાદા દ્વારા મર્યાદિત કરવામાં આવે છે કે નિર્દોષતાના ક્રમમાં કોઈ દખલગીરી કરવાની જરૂર નથી સિવાય કે વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા

પુરાવાની પ્રશંસા કર્યા પછી, એવું લાગે છે કે ત્યાં કેટલીક સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા અથવા વિકૃતિ છે જે કદાચ કોર્ટ દ્વારા પહોંચી શકાય ન હોત.તે પણ એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે પુરાવાની સમીક્ષા કરવા માટે અપીલ અદાલત પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી, પરંતુ સામાન્ય રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં દખલ કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ દ્વારા આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણા વધુ મજબૂત બને છે.ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટની જાળમાં જે સુવર્ણ સૂત્ર ચાલે છે તે એ છે કે જો ફરિયાદી પક્ષના કેસમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર બે મંતવ્યો શક્ય હોય એટલે કે (i) આરોપીનો અપરાધ અને (ii) તેની નિર્દોષતા, તો જે મત આરોપીની તરફેણમાં છે તે અપનાવવો જોઈએ, અને જો ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીની તરફેણમાં મત લીધો હોય, તો અપીલ અદાલતે નિર્દોષતાના તારણોને ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.અપીલ કોર્ટ ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં ત્યારે જ દખલ કરી શકે છે જ્યારે ત્યાં અનિવાર્ય અને નોંધપાત્ર કારણો હોય અને આદેશ સ્પષ્ટ રીતે ગેરવાજબી હોય અને જ્યાં અપીલ કોર્ટ નિષ્કર્ષ પર આવે કે પુરાવાના આધારે દોષિત ઠેરવવો જરૂરી છે.

૯. પી. સી. એક્ટ હેઠળના કેસોના સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલત, નીરજ દત્તા વિરુદ્ધના કેસમાં. રાજ્ય (દિલ્હીની એન. સી. ટી. સરકાર) એ ૨૦૨૨માં ૦ સુપ્રીમ (એસ. સી.) ૧૨૪૮નો અહેવાલ આપ્યો હતો, જેમાં પેરા નંબર ૬૮માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૬૮. ઉપરોક્ત ચર્ચામાંથી જે બહાર આવે છે તેનો સારાંશ નીચે મુજબ છે: –

((અ) કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ (૧) (ડી) (૧) અને (૨) હેઠળ આરોપી જાહેર સેવકનો દોષ સ્થાપિત કરવા માટે સરકારી કર્મચારી દ્વારા ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકારનો પુરાવો એ બિનજરૂરી બાબત છે.

(બી) આરોપીના અપરાધને ઘરે લાવવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે પહેલા ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને હકીકતની બાબત તરીકે અનુગામી સ્વીકૃતિ સાબિત કરવી પડશે. મુદ્દામાં આ હકીકત કાં તો સીધા પુરાવા દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે જે મૌખિક પુરાવા અથવા દસ્તાવેજી પુરાવાના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે.

(સી) વધુમાં, મુદ્દામાં હકીકત, એટલે કે, ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકૃતિનો પુરાવો પણ સીધા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની ગેરહાજરીમાં પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે.

(ડી) મુદ્દાની હકીકતને સાબિત કરવા માટે, એટલે કે, જાહેર સેવક દ્વારા ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકૃતિ, નીચેના પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખવા પડશે:

(i) જો લાંચ આપનાર દ્વારા જાહેર સેવક પાસેથી કોઈ માંગ કર્યા વિના ચૂકવણી કરવાની દરખાસ્ત હોય અને તે ફક્ત દરખાસ્ત સ્વીકારે છે અને ગેરકાયદેસર વળતર મેળવે છે, તો તે કાયદાની કલમ ૭ મુજબ સ્વીકૃતિનો કેસ છે. આવા કિસ્સામાં, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉથી માંગ કરવાની જરૂર નથી.

((૨) બીજી બાજુ, જો જાહેર સેવક માંગણી કરે છે અને લાંચ આપનાર માંગણી સ્વીકારે છે અને માંગેલી સંતોષની માંગણી કરે છે જે બદલામાં જાહેર સેવક દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે, તો તે પ્રાપ્તિનો કેસ છે. પ્રાપ્તિના કિસ્સામાં, ગેરકાયદેસર સંતોષ માટેની અગાઉની માંગ જાહેર સેવક તરફથી આવે છે. આ કાયદાની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) (i) અને (ii) હેઠળ ગુનો છે.

((૩) ઉપરોક્ત (૧) અને (૨) બંને કિસ્સાઓમાં લાંચ આપનારની રજૂઆત અને જાહેર સેવકની માંગને અનુક્રમે ફરિયાદી પક્ષે એક

હકીકત તરીકે સાબિત કરવી પડશે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વધુ કંઈ વિના ગેરકાયદેસર સંતોષની માત્ર સ્વીકૃતિ અથવા પ્રાપ્તિ તેને કાયદાની અનુક્રમે કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૩ (૧) (ડી), (i) અને (ii) હેઠળ ગુનો બનાવશે નહીં. તેથી, કાયદાની કલમ ૭ હેઠળ, ગુનાને ઘરે લાવવા માટે, એક પ્રસ્તાવ હોવો જોઈએ જે લાંચ આપનાર પાસેથી આવે છે જે જાહેર સેવક દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે જે તેને ગુનો બનાવશે.તેવી જ રીતે, જ્યારે સરકારી કર્મચારી દ્વારા લાંચ આપનાર દ્વારા અગાઉથી માંગ સ્વીકારવામાં આવે છે અને જાહેર સેવક દ્વારા ચુકવણી કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે કાયદાની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) અને (૧) અને (૨) હેઠળ પાલનનો ગુનો ગણાશે.

(ઈ) ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકૃતિ અથવા પ્રાપ્તિના સંદર્ભમાં હકીકતની ધારણા કાયદાની અદાલત દ્વારા નિષ્કર્ષ દ્વારા ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે પાયાની હકીકતો સંબંધિત મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા સાબિત થઈ હોય અને તેની ગેરહાજરીમાં નહીં.રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા માંગની હકીકત સાબિત થઈ છે કે નહીં તે ધ્યાનમાં લેતી વખતે હકીકતની ધારણા ઉઠાવવાનો વિવેક અદાલત પાસે છે.અલબત્ત, હકીકતની ધારણા આરોપી દ્વારા ખંડનને આધિન છે અને ખંડનની ગેરહાજરીમાં ધારણા ઊભી થાય છે.

(એફ) જો ફરિયાદી 'પ્રતિકૂળ' બને છે, અથવા મૃત્યુ પામે છે અથવા સુનાવણી દરમિયાન તેનો પુરાવો આપવા માટે અનુપલબ્ધ હોય, તો અન્ય કોઈ સાક્ષીને પુરાવો આપીને ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ સાબિત કરી શકાય છે, જે મૌખિક રીતે અથવા દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા ફરીથી પુરાવો આપી શકે છે અથવા ફરિયાદી પક્ષ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા દ્વારા કેસ સાબિત કરી શકે છે. સુનાવણીમાં ઘટાડો થતો નથી અને ન તો તે આરોપી જાહેર સેવકને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં પરિણમે છે.

(છ) જ્યાં સુધી કાયદાની કલમ ૭નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, મુદ્દાના તથ્યોના પુરાવા પર, કલમ ૨૦ અદાલતને એવી ધારણા ઉઠાવવાનો આદેશ આપે છે કે ગેરકાયદેસર વળતર ઉપરોક્ત કલમમાં ઉલ્લેખિત હેતુ અથવા પુરસ્કારના હેતુ માટે હતું. આ ધારણા અદાલત દ્વારા કાયદાકીય ધારણા અથવા કાયદામાં ધારણા તરીકે ઉઠાવવી પડશે. અલબત્ત, આ ધારણા પણ ખંડનને આધીન છે. કલમ ૨૦ કાયદાની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) (i) અને (ii) ને લાગુ પડતી નથી.

(જ) અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળ કાયદામાં ધારણા એ બિંદુ (ઈ) માં ઉપર ઉલ્લેખિત હકીકતની ધારણાથી અલગ છે કારણ કે પહેલું ફરજિયાત ધારણા છે જ્યારે પછીનું પ્રકૃતિમાં વિવેકાધીન છે."

૧૦. કાયદાના ઉપરોક્ત સ્થાયી સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, ફરિયાદી પક્ષ અને રેકૉર્ડના પુરાવાની પ્રશંસા કરવામાં આવે છે અને ફરિયાદી પક્ષે પી. ડબલ્યુ. ૧- જસવંતભાઈ શામજીભાઈ સોલંકીની આંક- ખાતે તપાસ કરી છે. ૧૪.સાક્ષી એ ફરિયાદી છે જેણે કહ્યું છે કે સંસ્કારનગરમાં આવેલું મકાન નંબર ૬૮ તેની પત્નીના નામે હતું અને તેને વર્ષ ૨૦૦૧માં આવેલા ભૂકંપમાં નુકસાન થયું હતું.તેમણે જીજ શ્રેણી માટે વળતર લેવું પડ્યું હતું, જે આશરે રૂ. ૪૫, ૦૦૦/- અને તેમને રૂ. ૨૦, ૦૦૦/- અને તેણે મામલાતર ઓફિસમાંથી બીજો ચેક લેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.તે આરોપીઓને મળ્યો હતો અને આરોપીએ રૂ. ૧૦, ૦૦૦/- ચેક માટે ગેરકાયદેસર વળતર તરીકે.આરોપી તેની દુકાન પર આવ્યો અને તેણે આરોપીને રૂ. ૧૦, ૦૦૦/- અને તેણે એ. સી. બી. ને જાણ કરી હતી અને દુકાન પર જાળ ગોઠવવામાં આવી હતી.તેણે ફરિયાદ દાખલ કરી હતી જે આંક- ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી. ૧૫.આ ઉપરાંત એ. સી. બી. દ્વારા અન્ય કોઈ પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી ન હતી. સાક્ષીએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો

આપ્યો નથી અને તેને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અને વિદ્વાન એપીપી દ્વારા તેની લાંબી પૂછપરછ કરવામાં આવી છે. કોસમાં –

આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી તપાસમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જેણે તેને પ્રથમ હમો આપ્યો હતો તેણે રકમની માંગ કરી હતી અને પ્રથમ ચેક રબારી સાહેબ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. રબારી સાહેબ ગેરકાયદેસર વળતરની રકમની માંગણી કરી રહ્યા હતા અને જાળના દિવસે રબારી સાહેબ ચાલ્યા ગયા હતા અને તેમણે આરોપીને ગણતરી કરવા માટે રકમ આપી હતી અને જ્યારે તે રકમની ગણતરી કરી રહ્યા હતા, ત્યારે અધિકારીએ આવીને તેને પકડી લીધો હતો. તેમણે કોઈ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો ન હતો પરંતુ પંચ સાક્ષી ભટ્ટભાઈ જે તેમની સાથે હતા તેમણે પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો. ભટ્ટભાઈ એ પણ જાણતા હતા કે આરોપીને માત્ર ગણતરી કરવા માટે રકમ આપવામાં આવી હતી અને આરોપીને પૈસા ગણવા માટે કહેવા ઉપરાંત, તેમણે આરોપી સાથે કોઈ વાતચીત કરી નહોતી. આ રકમ રબારી સાહેબને આપવાની હતી અને તેમણે આરોપીઓને ગણતરી કરવા માટે રકમ આપી હતી અને અધિકારીઓ આવ્યા પછી, તેઓએ આરોપી પાસેથી કંઈ પૂછપરછ કરી નહીં પરંતુ તેને પકડી લીધો અને તેને મામલાતદાર કચેરીમાં લઈ ગયા. તેમને ખબર નથી કે એસીબી ઓફિસમાં એન્ટ્રેસીન પાવડરની પ્રક્રિયા કોણે કરી હતી અને મામલાતદાર ઓફિસમાં તેમની હાજરીમાં એન્ટ્રેસીન પાવડર સંબંધિત કોઈ પ્રક્રિયા કરવામાં આવી ન હતી.

૧૦.૧ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨-નિખિલભાઈ મોહનલાલ ભટ્ટની આંક- ખાતે તપાસ કરવામાં આવી હતી. ૧૬ પંચ સાક્ષી છે જેણે ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ પર બનેલી ઘટનાઓનું વર્ણન કર્યું છે જ્યારે તેને અને અન્ય પંચ સાક્ષી વિનોદ મોહનલાલ વોરાને એસીબી ઓફિસમાં બોલાવવામાં આવ્યા હતા.સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જાળના સમયે તે ફરિયાદી સાથે દુકાન પર ગયો હતો અને આરોપી ૦૬.૦૦ અને ૦૬.૩૦ ની વચ્ચે આવ્યો હતો અને ફરિયાદીને પૂછ્યું હતું કે શું તેમની વાતચીત મુજબ કામ કરવામાં આવ્યું હતું અને ફરિયાદીએ તેને કહ્યું હતું કે તે ૪ વાગ્યાથી તેની રાહ જોઈ રહ્યો હતો.આરોપીએ રકમ માંગી અને ફરિયાદીએ તેના ખિસ્સામાંથી રકમ લઈને આરોપીને આપી અને આરોપીએ તેને પૂછ્યું કે શું પૈસા સાચા છે અને ફરિયાદીએ તેને ગણતરી કરવા કહ્યું.આરોપીએ રકમની ગણતરી કરી અને તેને તેના જમણા પેન્ટના ખિસ્સામાં મૂકી.ફરિયાદીએ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો અને દરોડા પાડનાર પક્ષના સભ્યો આવ્યા અને આરોપીઓને પકડી પાડ્યા.આ રકમ એ. સી. બી. ના સ્ટાફ સભ્યો દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવી હતી અને તેમને આપવામાં આવી હતી અને તેમણે ૧૪ ચલણી નોટો ગણાવી હતી, જે રૂ. ૫૦૦/- અને ત્રણ ચલણી નોટો રૂ. ૧૦૦૦/- મળે છે.તેઓ બધા મામલાતદાર કચેરીમાં ગયા જ્યાં બીજી પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી હતી અને ચલણી નોટો પર આરોપીઓની આંગળીની છાપ મળી આવી હતી.પંચનામા દોરવાની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી અને પંચનામા આંક- ખાતે તૈયાર કરવામાં

આવે છે. ૧૭.આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કોસ એક્ઝામિનેશનમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ચલણી નોટો પર તેની સહી અથવા આધાક્ષરો નથી અને મુદામાલ ચલણી નોટો પર કોઈ વિશેષ નિશાન નથી.પેન્ટ પર તેની સહી કે આધાક્ષર નથી અને તે એ. સી. બી. કોન્સ્ટેબલ સાથે કોર્ટમાં આવ્યો હતો.તેમને એ. સી. બી. કાર્યાલયમાં જવાનો કોઈ લેખિત આદેશ આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તેવી જ રીતે, અન્ય પંચને પણ એ. સી. બી. કાર્યાલયમાં જવા માટે કોઈ લેખિત દસ્તાવેજ આપવામાં આવ્યો ન હતો.તેમને ખબર નથી કે ફરિયાદ કોણે લખી હતી અને ફરિયાદ ક્યારે લખવામાં આવી હતી અને ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસર-શ્રી પાટીલ જાણતા હતા કે તેઓ જિલ્લા પંચાયત કાર્યાલયમાં કામ કરતા હતા.પંચનામાને ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસર દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને ખબર નથી કે નોટ પર પાવડર કેવી રીતે લગાડવામાં આવ્યો હતો અને ફરિયાદીએ પોતે જ ચલણી નોટોને તેના જમણા પેન્ટના ખિસ્સામાં મૂકી હતી.એ. સી. બી. સ્ટાફના સભ્યોએ આરોપીના જમણા પેન્ટના ખિસ્સામાંથી રકમ વસૂલ કરી હતી અને ફરિયાદીએ આરોપીને પૈસા ગણવા કહ્યું હતું.ઘટના સ્થળે કોઈ પંચનામા દોરવામાં આવ્યા ન હતા અને ઘટના સ્થળે ચલણી નોટો જપ્ત કરવામાં આવી ન હતી, પરંતુ જેમ જ ટ્રેપ બિછાવનાર અધિકારી આવ્યા, તેઓએ તરત જ આરોપીને પકડી લીધો અને તેને મામલાતદાર કચેરીમાં લઈ ગયા.તે ઉપરાંત દુકાનમાં અન્ય કોઈ પ્રક્રિયા કરવામાં આવી ન હતી અને ચલણી નોટો પર આંગળીની છાપ સ્પષ્ટ દેખાતી હતી.ઘટના સ્થળે અન્ય કોઈ આંગળીની છાપ મળી ન હતી અને મામલાતદાર

કાર્યાલયમાં કોઈ આંગળીની છાપ લેવામાં આવી ન હતી.તેને ખબર નથી કે તે દિવસે તેણે કેટલી સહીઓ કરી હતી.

૧૦.૨ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩-જયંતીગિરી નારંગિરી ગોસાઈની આંક- ખાતે તપાસ કરવામાં આવી હતી. ૨૦ એ લેમ્પ ઓપરેટર છે જેણે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર- બી. એન. પાટિલની સૂચના હેઠળ ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ પર હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયા વર્ણવી હતી જ્યાં તેણે એન્થ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પનું પ્રદર્શન કર્યું હતું અને ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીઓને એન્થ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવી હતી અને ત્યારબાદ ચલણી નોટો પર એન્થ્રેસીન પાવડર લગાવી હતી અને ફરિયાદીના જમણા શર્ટના ખિસ્સામાં મૂકી હતી.સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર-પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર-બી. એન. પાટિલે જરૂરી સૂચનાઓ આપી હતી અને ટ્રેપની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી અને પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત મળ્યા પછી તેઓ દુકાનમાં ગયા હતા અને પંચનામા ભાગ-૨ પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવ્યા પછી દોરવામાં આવ્યો હતો.આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કોસ એક્ઝામિનેશનમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેનું નિવેદન પોલીસ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું અને તે પોતાનું નિવેદન તેની સાથે લાવ્યો હતો અને તેની પાસે તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા તેના નિવેદનની એક નકલ હતી જે એ. સી. બી. ઓફિસ, ભુજથી પ્રાપ્ત થઈ હતી.જમી મેમો પર તેની સહી અથવા પ્રારંભિક લખાણ નહોતું અને તેણે જે દીવાનો ઉપયોગ કર્યો હતો તે એક દીવો હતો જેનો ઉપયોગ બેટરી દ્વારા

કરવામાં આવતો હતો પરંતુ તેને ખબર નહોતી કે બેટરી કેટલી હદે ચાર્જ કરવામાં આવી હતી.દરોડા પાડનાર પક્ષના સભ્યો જ્યાં ઊભા હતા તે પ્લેસમેન્ટનો કોઈ નકશો પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર-બી. એન. પાટિલે તૈયાર કર્યો ન હતો અને જ્યારે પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપવામાં આવ્યો અને તેઓ દુકાન પર દોડી ગયા, ત્યારે તેઓએ જોયું કે આરોપી બેઠો હતો અને ચલણી નોટો તેના પગ પર હતી અને તે તેના હાથથી પૈસાની ગણતરી કરી રહ્યો હતો.તેમણે પૂછ્યું નહીં કે શું રબારીભાઈ નામની કોઈ વ્યક્તિ મામલાતદાર કાર્યાલયમાં કામ કરતી હતી કે નહીં.

૧૦.૩ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી જ-ઓમપ્રકાશ બરુસિંગ શર્માની આંક- ખાતે તપાસ કરવામાં આવી. ૩૨ એ તપાસ અધિકારી છે જેણે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર-બી. એન. પાટીલ પાસેથી ૦૬.૦૮.૨૦૨૨ પર તપાસ હાથ ધરી છે.સાક્ષીએ તેના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયા વર્ણવી છે અને આરોપીનો સર્વિસ રેકૉર્ડ એક્સએચએસ ખાતે રજૂ કર્યો છે.૩૩ ૩૫ સુધી પહોંચે છે.આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ટ્રેપ લેઈંગ અધિકારીએ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યું હતું, જેમાં તેણે જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદીએ તેને તેની ઓફિસમાં બેસવાનું કહ્યું હતું અને તેના ખિસ્સામાંથી રકમ આપી હતી અને તેને તે જ ગણવાનું કહ્યું હતું અને તેણે પૈસા હાથમાં લીધા હતા અને જ્યારે દરોડા પાડવામાં આવ્યા હતા ત્યારે તે તે જ ગણતો હતો.તેમને ખબર નથી કે ફરિયાદીને નાયબ કલેક્ટર-રબારી સાહેબ પાસેથી મકાનના સમારકામ માટે કોઈ હમો મળ્યો

હતો કે કેમ અને તેમણે ભૂકંપ શાખામાં કોઈ નાયબ કલેક્ટર-રબારી સાહેબ હતા કે કેમ તેની પૂછપરછ કરી ન હતી.

૧૦.૪ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫-મહેશકુમાર મુલવંતરાય વસાનીની આંક- ખાતે તપાસ કરવામાં આવી હતી. ૩૮ એ તપાસ અધિકારી છે જેમણે પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે તપાસ સંભાળી હતી-ઓ. બી. શર્માની બદલી ૨૪.૦૧.૨૦૦૩ પર કરવામાં આવી હતી.સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ૨૪.૦૧.૨૦૦૩ પર, તેને મુખ્ય કાર્યાલય તરફથી સૂચનાઓ મળી હતી કારણ કે આરોપીઓની કામચલાઉ સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી, કાર્યવાહી માટે મંજૂરીની જરૂર નહોતી અને આરોપપત્ર દાખલ કરવા માટે તેણે ૨૪.૦૭.૨૦૦૩ પર આરોપપત્ર દાખલ કર્યું હતું.આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેને ખબર નથી કે આરોપીએ બરતરફીના આદેશને પડકાર્યો હતો કે નહીં અને તેણે હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો.

૧૧. પી. સી. એક્ટ હેઠળના કેસોમાં કાયદાના સ્થાયી સિદ્ધાંતો અનુસાર, ફરિયાદી પક્ષના સમગ્ર પુરાવાની ઝીણવટભરી પ્રશંસા પર, ફરિયાદી પક્ષે માંગની હકીકત સાબિત કરવી પડશે જે પી. સી. એક્ટ હેઠળના ગુના માટે અનિવાર્ય છે. ફરિયાદી પક્ષના પુરાવાઓના સંપૂર્ણ કોર્પસનું તીક્ષ્ણ અને ઝીણવટપૂર્વક મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, તે સ્પષ્ટ રીતે બહાર આવે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧-

જસવંત રામજી પી. સોલંકી-ફરિયાદીએ ફરિયાદી પક્ષના કથનથી પીછેહઠ કરી છે અને તેને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.એન્થ્રેસીન પાવડરના ઉપયોગના પ્રારંભિક પ્રદર્શન અથવા અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની કામગીરી અંગે તેમની જુબાની સ્પષ્ટ રીતે શાંત છે.તેનાથી વિપરીત, તેમણે સ્પષ્ટપણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે પૈસા માત્ર ગણતરીના મર્યાદિત હેતુ માટે આરોપીઓને સોંપવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે તે એક રબારી સાહેબને આપવાનો ઈરાદો હતો, જે ક્ષણે ક્ષણે તેમની દુકાનમાંથી નીકળી ગયો હતો.ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ આરોપીઓને માંગનો એક પણ અવાજ આપતું નથી, જેનાથી ફરિયાદી પક્ષના કેસનો આધાર નબળો પડે છે.પી. ડબલ્યુ. ૨-નિખિલ મોહનલાલ ભટ્ટ-છાયા સાક્ષીની જુબાની, ફરિયાદી પક્ષની વાતને વધુ નબળી પાડે છે.તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચે કોઈ સત્તાવાર કાર્યને લગતી કોઈ વાતચીત થઈ નથી.તે ભારપૂર્વક જણાવે છે કે આરોપીએ માત્ર ચલણી નોટોની ગણતરી કરી હતી અને તેને જમણી બાજુના ખિસ્સામાં રાખી હતી.આ સંસ્કરણ એક્શ ખાતે પંચનામાના પઠન સાથે સીધા વિરોધાભાસમાં છે. ૧૭ જે નોંધે છે કે દરોડા સમયે આરોપી તેની જાંઘ પર મૂકવામાં આવેલી ચલણી નોટો ગણવાની પ્રવૃત્તિમાં હતો.ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી૨ વધુમાં દાવો કરે છે કે આરોપીઓની આંગળીની છાપ નોટો પર મળી આવી હતી, તેમ છતાં તે કથિત રીતે ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કોઈપણ સમકાલીન અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પ ટેસ્ટમાં હાજર થતો નથી.નોંધપાત્ર રીતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ આગળ જણાવે છે કે દરોડા

પછી તરત જ ટ્રેપ પક્ષના સભ્યો મામલાતદાર કચેરી તરફ આગળ વધ્યા હતા અને ફરિયાદીની દુકાન પર કથિત દૂષિત ચલણી નાણાંની વસૂલાત અથવા અલ્ટ્રાવાયોલેટ પરીક્ષણ સંબંધિત કોઈ પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી ન હતી.આ દાવો પંચનામા સાથે સંપૂર્ણ અને અસંબદ્ધ વિરોધાભાસમાં છે, જે નોંધે છે કે પંચ નંબર ૧ એ દુકાનમાં જ આરોપી પાસેથી દૂષિત નોટો જપ્ત કરી હતી અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ પરીક્ષણ સ્થળ પર જ કરવામાં આવ્યું હતું.આ સ્પષ્ટ વિસંગતતાઓ જાળની સત્યતા, કાયદેસરતા અને પ્રક્રિયાગત પવિત્રતા પર ઊંડી શંકા કરે છે.તે એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસર-પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર-પી. એન. પાટિલની મુદત પૂરી થઈ ગઈ છે અને તેમની જુબાની નોંધવામાં આવી નથી.ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩-જયંતીગિરી નારંગીરી-લેમ્પ ઓપરેટર કથિત રીતે ટ્રેપ બિછાવનારા અધિકારી દ્વારા અનુસરવામાં આવતી પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરવાનો ઇરાદો ધરાવે છે; જો કે, ઉલટતપાસમાં તેણે સ્વીકાર્યું છે કે તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા તેના અગાઉના નિવેદનની એક નકલ તેની પાસે હતી જે તેણે અગાઉ એ. સી. બી. ઓફિસમાંથી મેળવી હતી.આ સ્વીકાર તેમની જુબાનીની સ્વયંસ્ફુર્તતા, સ્વતંત્રતા અને વિશ્વસનીયતા પર ભૌતિક રીતે અસર કરે છે.ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫-આરોપપત્ર દાખલ કરનાર અધિકારી મહેશકુમાર મુલવંતરાય વસાનીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે કાર્યવાહી માટે મંજૂરી મેળવી નથી.તેમ છતાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આરોપી એક કામચલાઉ કર્મચારી હતો જેની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી, રેકૉર્ડ સ્પષ્ટપણે

પ્રતિબિંબિત કરે છે કે આવી સમાપ્તિ રદ કરવામાં આવી હતી અને આરોપીને હાઈકોર્ટના આદેશ દ્વારા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો.આવા સંજોગોમાં, મંજૂરીની વૈધાનિક જરૂરિયાત નોંધપાત્ર કાનૂની મહત્વ ધારણ કરે છે અને તેને મેળવવાની ચૂક કાર્યવાહીના કેસને વધુ નબળી પાડે છે.ફરિયાદી ક્યાંય પણ આરોપીની ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગને આભારી નથી; તેના બદલે, તે કથિત માંગને એક રબારી સાહેબને આભારી છે.તપાસ અધિકારીએ આવી વ્યક્તિની ઓળખ, ભૂમિકા અથવા હાજરીની ખાતરી કરવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો.આરોપીએ તેના આગળના નિવેદનમાં સતત અને વાજબી રીતે જણાવ્યું છે કે તેણે માત્ર ફરિયાદીના કહેવા પર પૈસાની ગણતરી કરી હતી.આ સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, ફરિયાદી પક્ષ માંગના પાયાના અને અનિવાર્ય તત્વને સ્થાપિત કરવામાં ખરાબ રીતે નિષ્ફળ ગયો છે, જે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩ હેઠળ ગુનાની રચના કરવા માટે અનિવાર્ય છે. આવા પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કલમ ૨૦ હેઠળની વૈધાનિક ધારણા શરૂ થતી નથી અને ફરિયાદી પક્ષ માટે સંપૂર્ણપણે અનુપલબ્ધ છે.પુરાવાઓમાં સંચિત નબળાઈઓ, પ્રક્રિયાગત વિરોધાભાસ અને સમર્થનની ગેરહાજરી આ અદાલતને એવું માનવા માટે મજબૂર કરે છે કે ફરિયાદી પક્ષે વાજબી શંકાની બહાર આરોપો સાબિત કરવાનો પોતાનો બોજો ઉપાડ્યો નથી.આમ, માંગની પાયાની હકીકત ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા સાબિત થઈ નથી.ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩ હેઠળ ગુના માટે બિનજરૂરી માંગણી હોવાથી, તેને સ્થાપિત કરવામાં

નિષ્ફળતા કાર્યવાહીના કેસ માટે જીવલેણ છે.પરિણામે, માંગના પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળની વૈધાનિક ધારણા ફરિયાદી પક્ષ માટે ઉપલબ્ધ નથી.

૧૨. કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં સમગ્ર પુરાવાની પ્રશંસા કરી છે અને વિવાદિત ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં કોઈ નબળાઈ અને ગેરકાયદેસરતા હોવાનું જણાતું નથી.વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ તમામ પુરાવાઓની પ્રશંસા કરી છે અને આ અદાલતનો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપીઓને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતી.વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો સંપૂર્ણપણે ન્યાયી અને યોગ્ય છે અને વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા અથવા નબળાઈ કરવામાં આવી નથી અને આ કોર્ટ વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો, અંતિમ નિષ્કર્ષ અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના પરિણામી આદેશ સાથે સંપૂર્ણ સંમત છે.આ અદાલતને વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી અને હાલની અપીલ ગુણદોષથી મુક્ત છે અને પરિણામે તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે. વિશેષ ન્યાયાધીશ (ACB) (ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ), ભુજ-કચ્છ દ્વારા ૩૧.૧૨.૨૦૧૦ પર વિશેષ કેસ નંબર ૧૦/૨૦૦૩ માં પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશની આથી પુષ્ટિ થાય છે.

૧૩. જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે.રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં તાત્કાલિક પરત મોકલવામાં આવે.

સહિ/-

(એસ. વી. પિન્ટો, ન્યાયમૂર્તિ)

વસીમ એસ. સૈયદ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.